

Tot aan de lippen, maar nooit erover

In gesprek met ouderling W Stoop te Hendrik-Ido-Ambacht

Op 3 februari 1946 werd W. Stoop als eerste ouderling bevestigd in de Oud Gereformeerde Gemeente van Hendrik- Ido-Ambacht. De nood van de gemeente was hem opgebonden. "De Heere Zelf kwam me af te zonderen en op te vorderen voor Zijn dienst met de woorden uit Jeremia: 'Neem Mijn juk op u ... '". Anno 1996 dient hij een halve eeuw in het ambt.

Willem Stoop werd op 20 oktober 1906 te Hendrik-Ido-Ambacht geboren als zoon van Willem Stoop en Willemijntje van Wingerden. Hij was de zesde van negen kinderen. Van jongsaf aan leefde hij onder diepe indrukken van dood en eeuwigheid. Hij voelde dat hij niet kon sterven zoals hij geboren was. "Ik voelde me vaak treurig. Ik was bang van de zonde en mijn gedachten gingen dikwijls naar de grote oordeelsdag. Soms kon ik er niet van slapen.

Toen ik zes jaar was, kreeg ik zware keelontsteking. De ziekte nam zo toe, dat ik dacht te moeten sterven. Mijn ouders dachten het ook en al mijn broers en zusters werden bij mijn bed geroepen. Ik voelde me wegzinken in de grondeloze put des afgronds en riep de Naam van de drie-enige God aan. Maar toen ik dacht weg te zinken, waren daar armen die mij uit die put ophaalden en ik mocht terstond beter worden.

Ik dacht toen bekeerd te zijn. Buiten lag er sneeuwen ik ging met mijn slee spelen, want de sneeuw was van de Heere en ik geloofde dat ik ook van de Heere was. Op zekere dag kwam ik een vrouw tegen die de Heere vreesde. 'Zeg jochie, ¹hoe gaat het met je zieke broertje?' vroeg ze. Ik antwoordde met een blij gezicht: 'O vrouw, dat ben ik zelf. De Heere heeft me beter gemaakt en nu ga ik sleetje rijden, want alles is van de Heere.' Die vrouw keek me verbaasd aan en wist niet wat ze antwoorden moest."

Ik durfde niet mee te zingen ...

"Toen ik naar school moest, viel dat niet mee. De haat van de onderwijzers en de schoolkinderen was groot tegen de kinderen die dinsdagmiddags naar de catechisatie van ds. J .H. Bogaard gingen. Als we bij de houten schuur kwamen waar kerk en catechisatie werden gehouden, en de deur openging, vreesde ik met grote vrees, want als ik niet waarachtig bekeerd werd, zou alles tegen mij getuigen. Ook die godvrezende leraar, die zo vriendelijk was, zou me dan moeten veroordelen.

Als we uit school kwamen, bracht de hoofdonderwijzer ons naar de weg. Al liederen zingend liepen we in de rij. Mijn vrees voor wat er gebeuren zou als ik onbekeerd bleef, was zo groot, dat ik op zekere dag niet meezong. Het schoolhoofd sleurde me uit de rij, gaf me een trap en een klap en stuurde me terug naar school. Daar vroeg een andere onderwijzer me hoe het kwam dat ik weer terug was. Schreiend zei ik: 'Och meester, ik durfde niet mee te zingen, want als ik niet bekeerd word, zal ik straks eeuwig wenen.' Het bleef even stil, maar toen zei hij: 'Willem, ga jij maar naar huis. Ik zal wel voor je instaan.'"

Het begin van de leesdiensten

De gemeente van Hendrik-Ido-Ambacht waarin Stoop opgroeide, had haar wortels in een gezelschap dat in de vorige eeuw was ontstaan uit onvrede met de leer in de hervormde gemeente. "De mensen die het gezelschap bezochten, vonden in de Hervormde Kerk geen geestelijk voedsel meer en kwamen daarom tot onderlinge stichting bij elkaar. Ze hadden geen vrijmoedigheid zich bij een ander kerkverband aan te sluiten.

In Hendrik-Ido-Ambacht vergaderde het gezelschap rond 1840 ten huize van Aart Ketelaar, een geoefend kind van God, een man die bedeed was met een profetische geest. Mijn grootvader, Arie van Wingerden, kwam in later jaren regelmatig bij Ketelaar.

Ketelaar profeteerde op een keer dat in Capelle aan den IJssel een man door de Heere uitgestoten zou worden om de oordelen Gods aan te kondigen. Ook zou in Hendrik-Ido-Ambacht in de

¹ Ongewijzigd overgenomen uit: Tot opzieners gesteld door L. Vogelaar; uitgegeven door den Hertog 1996.

zogenaamde Klootwijk iemand komen die de bazuin van het Evangelie zou blazen.

Toen dat Ketelaar getoond werd, was er van de latere ds. H. Stam (Capelle) en van ds. Bogaard, die in Hendrik-Ido-Ambacht zou komen, nog niets bekend, maar de Heere heeft zijn woorden bevestigd.

Op het gezelschap te Hendrik-Ido-Ambacht las men 's zondags de preken van de oudvaders. Het gezelschap groeide, ook toen Ketelaar gestorven was. Rond 1900 kwam men bij elkaar in het huis van Cornelis Scheurwater (1838-1918). Later werd Scheurwaters schuur aan de Onderdijkse Rijweg voor de diensten ingericht. In die jaren preekte J.H. Bogaard (1868-1940) enkele malen in de hervormde dorpskerk. Als godsdienstonderwijzer ging hij in verschillende gemeenten voor. Velen van Gods volk konden hem met instemming beluisteren. Ook Scheurwater, zijn zwager Jacob Bijkerk en anderen gingen bij hem ter kerke en door de bemoeiingen Gods werd onder de prediking hun hart verklaard en werden zij door zijn leer gesterkt.

Bogaards prediking stuitte echter ook op weerstand, vooral bij voorgangers en kerkenraden in de gemeenten waar hij voorging. Daardoor kwam hij buiten de Hervormde Kerk te staan en werd hem uiteindelijk zelfs het lidmaatschap ontnomen. Hij voelde zich evenwel van Godswege geroepen en afgezonderd om Gods Woord te verkondigen.

Bogaard begon in 1905 in Sliedrecht diensten te beleggen en werd er in 1908 tot predikant bevestigd door ds. H. Stam, die zelf eerder door ds. B. Sterkenburg was bevestigd. Vrijmoedigheid om een eigen kerkverband te stichten buiten de Hervormde Kerk hadden ze niet, omdat ze gevoelden dat alles onder het oordeel lag.

Het gezelschap in Hendrik-Ido-Ambacht nodigde Bogaard uit om in een weekdienst voor te gaan. Voortaan preekte hij elke dinsdagavond in de schuur van Scheurwater. De toeloop was groot en al spoedig werd de schuur te klein. Dat gaf veel zorg en gebed. Scheurwater kreeg vrijmoedigheid om op het stuk grond dat zijn zoon beschikbaar stelde, een nieuwe, grotere schuur te bouwen. Ds. Bogaard nam het gebouw in gebruik met een predikatie over Jesaja 14:32: 'Wat zal men dan antwoorden den boden des volks? Dat de HEERE Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten Zijns volks een toevlucht daarin hebben zouden.'

De plaats waar het kerkgebouw stond, werd de Klootwijk genoemd, zodat de woorden van Ketelaar, jaren tevoren gesproken, bevestigd zijn geworden.

Ik wilde me gaan bekeren ...

Willem Stoop kwam op elfjarige leeftijd van school af en ging in de tuinderij van zijn vader werken. Daar maakte hij dagen van 's morgens 5 tot 's avonds 8 of 9 uur. Het eerste jaar kreeg hij vijf cent per week en het tweede jaar tien cent. "De ernstige gedachten over de eeuwigheid werden minder. Ik werd meegelokt door een wereldse kameraad, wiens ouders zeiden dat het wel zou meevallen als je maar netjes leefde. Ik ging mijn moeder ervan verdenken dat ze het veel te nauw nam. De twee uur durende leesdiensten vond ik niet om door te komen. Toen ik veertien jaar was, wilde ik op een mooie zondagavond gaan wandelen. Mijn godvrezende moeder zei echter: 'Kind, ik heb je ten doop gehouden en beloofd dat ik je naar de leer van Gods Woord zou onderwijzen, dus hier kan ik je geen toestemming voor geven.' Ik zei: 'Maar moeder, ik ben vandaag tweemaal naar de kerk geweest en vanmiddag is er thuis gelezen. Ik zou zo graag wat ontspanning willen hebben.'

Tenslotte liet ze het toe, maar ik moest beloven niet te ver te gaan. Nauwelijks liep ik op de dijk, of ik zag een ouderling van een andere kerk staan. Ik dacht: Bij die man kan ik wel gaan staan; het zal toch wel een vroom mens zijn. Hij sprak echter over van alles, maar niet over Gods Woord. Ik luisterde aandachtig, maar terwijl ik daar stond, leek de dijk voor me te gaan schudden en splijten, zodat ik dacht met Korach, Dathan en Abiram ter helle te zullen varen. Ik begon te trillen en te beven en wist niet hoe gauw ik thuis moest komen.

Mijn moeder zei: 'Ben je er nu al? Wat zie je wit!', maar ik kon geen antwoord geven. Ik gevoelde dat ik een overtreder van Gods wet was." "Ik wilde me nu gaan bekeren, want ik dacht dat als ik een vrome jongen was, het nog wel zou meevallen. Maar ik kwam erachter dat God schrikkelijk toornet over de aangeboren en werkelijke zonden. O, wat werd het me bang. Ik voelde wat voor een mens ik was. Ik had weliswaar nooit in de uiterlijke zonde geleefd, maar zonden waaraan ik nooit gedacht

had en waarvan ik niet eens wist dat ze bestonden, borrelden nu in mijn hart op. Hoe meer ik probeerde ze eronder te krijgen, hoe meer ze voor de dag kwamen. Ik gevoelde ook in me de vijandschap tegen het Wezen Gods. Het waren voor mij twee vuurspuwende bergen: aan de ene kant de toorn Gods, die eeuwig zou zijn, en aan de andere kant de vijandschap van mijn hart, die ook eeuwig zou zijn. Ik wenste wel het daglicht nooit aanschouwd te hebben. Eten kon ik niet meer, en drinken ging ik weigeren, want in de hel zou er nooit meer één druppel zijn om mijn tong te verkoelen.

Mijn moeder, die een zeer lief karakter had, kreeg met me te doen. Ook mijn vader, hoewel hij een natuurlijk mens was, had medelijden met mij. Hij stond soms 's nachts bij mijn bed en zei: 'Och jongen, je vader is een onbekeerde man en die kan nog wel bekeerd worden. Zou jij dan niet bekeerd kunnen worden?' Maar het waren nietige vertroosters voor me.

Toen ik vijftien jaar werd, wilde moeder me feliciteren, maar dat wilde ik niet. Ik zei: 'O moeder, was u maar nooit getrouwd, dan zou ik er niet geweest zijn.' M'n moeder begon te wenen en zei: 'Och kind, roep de Heere toch aan. Wie weet, Hij mocht nog op je neerzien.' Ik wenste wel het verachtelijkste dier te zijn, want dat had geen ziel voor de eeuwigheid.

In deze toestand heb ik twee jaar geleefd. 's Avonds bracht ik mijn tijd door in het land, ver weg, onder de bomen, of in een oud schuurtje, om te proberen mijn benauwde ziel lucht te geven. Maar de hemel was van koper en de aarde van ijzer.

De mensen dachten dat er wat aan mijn verstand mankeerde, en dat was geen wonder, want het gebeurde wel dat ik mijn handen naar de hemel sloeg om hulp. Soms gebeurde dat midden op de dag onder het werk.

Op een zaterdagmiddag had ik met een handkar aardbeien naar de veiling gebracht. Op de terugweg liet ik een oude man in de kar meerijden. Nadat ik tien minuten gelopen had, zette ik de kar midden op de weg neer. Ik had geen erg meer in de mensen, maar sloeg allebei mijn handen omhoog, terwijl ik riep: 'O God, help mij.'"

Wel tot aan de lippen, maar nooit erover

"Op een vrijdag was de nood zo hoog, dat mijn vader zei: 'Ga maar naar huis, want je bent niet in staat om te werken.' Maar ik kon het in huis niet meer houden, dus ik ging naar buiten en dan weer naar binnen, tenslotte naar boven. Ik wrong me tussen een kast en een ledikant, niet wetende wat ik deed. Maar terwijl ik niets dan toorn verwachtte van God, ging er liefde uit God in mijn hart werken en met kracht was het: 'Want alzo liefheeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe' (Goh. 3:16). Ik was een en al verwondering. Als ik dit wonder vatten wil, staat mijn verstand met eerbied stil.

Al gauw kreeg ik er strijd over. Bij een bekeerde vrouw uit Dordrecht heb ik mijn hart gelucht. Ze onderwees me en zei: 'Het water zal wel tot aan de lippen komen, maar nooit erover.' Ik ging getroost naar huis. Die vrouw, vrouw De Waal, is me geweest als een moeder in Israël. De vriendschap bleef tot haar dood toe.

Ik stond ook eens op het perron in Rotterdam op de trein te wachten. Het was me zo bang. Toen voelde ik zo'n betrekking op een vreemde man die daar te midden van de drukte liep. Ik sprak in mijn hart: 'Heere, als U nog van me afweer, stuur die man dan naar me toe.'

Terwijl ik wegliep, werd er op mijn schouder geklopt. Het was die bewuste man. Hij reisde dagelijks naar Vlissingen, maar vroeg me toch welke trein hij moest nemen. Ik moest met dezelfde trein mee. Hij vroeg me wat eraan scheelde, want ik zag er zo droevig uit. Toen heb ik mijn hart opengelegd. Die man bleek een kind van God te zijn en ging me onderwijzen. Hij sprak over de arbeid van Christus en wat nodig was om tot die kennis te komen. Mijn hart werd ontstoken van liefde tot God. Toen we afscheid namen, zei hij dat hij van binnen gedreven was geweest om me op de schouder te kloppen. Ik heb hem nooit weergezien.

Ik maakte veel fietstochten, om mijn toevlucht te zoeken in de eenzaamheid. Het gebeurde eens dat ik achter de groentekar de Heere liep aan te roepen en dat ik in de dadelijkheid geloofde dat die grote God van me afwist. Mijn hart werd ontstoken van liefde tot het Wezen Gods. In die tijd was ik afgetrokken van al wat van de wereld was. Soms was ik bemoedigd, dan weer bedrukt, maar door alles heen wist ik niet hoe ik zalig moest worden.

Tenslotte liep de nood hoog op. Het kon voor mij niet meer. God was buiten Christus een verterend Vuur en een eeuwige Gloed, waarbij niemand wonen kan. Ik kon voor die God niet bestaan. Toen hoorde ik een preek over Spreuken 8:20 en 21: 'Ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid, in het midden van de paden des rechts, opdat Ik Mijn liefhebbers doe beërven dat bestendig is; en Ik zal hun schatkamers vervullen.' Eerst hoorde ik niets, maar toen kreeg ik oren voor dat Woord. De leraar sprak over de stilte der eeuwigheid, waar de Borg het werk der verlossing op Zich genomen had. Toen kreeg ik in de dadelijkheid te geloven dat ik in die arbeid betrokken was, waarin de Vader een welbehagen had. Er werd een weg ontsloten buiten mij. Ik ging zó blij de kerk uit! Thuis heb ik het Woord aan mijn hart gedrukt. Ik heb toen eigenlijk voor het eerst die lieve stem van de Schoonste aller mensenkinderen mogen horen. Ik was toen zeventien jaar en er kwam hierdoor een grote verandering in mijn leven."

Er staat voor mij wat gereed ...

In 1925 leerde Stoop zijn toekomstige vrouw kennen. Ze was veertien jaar. Op een avond zat ze aardappelen te schillen. "Ze was zeer bedrukt, omdat haar moeder gestorven was, maar ook omdat ze onbekeerd was. We hebben toen veel met elkaar gesproken."

Op 21-jarige leeftijd werd Stoop ernstig ziek. Hij had zakken met 70 à 75 kilo aardappelen naar een vrachtwagen gesjouwd. Daardoor was hij bezweet en vatte een zware kou, omdat hij op de terugweg bovenop de lading zat wegens plaatsgebrek in de cabine.

Drie dagen later zei hij tegen de latere ds. G. van de Breevaart: "Er staat voor mij wat gereed, maar wat het is, weet ik niet." De zondag erop kon hij bijna niet thuiskomen uit de kerk en dinsdags was hij zo ziek dat er 's nachts bij hem gewaakt moest worden. Hij herkende niemand meer. De dokter kwam driemaal per dag op bezoek en vreesde voor zijn leven.

Toch herstelde Willem weer enigszins. "Aan ds. Bogaard, die me om de veertien dagen bezocht, durfde ik mijn hart niet te verklaren. Hij vermaande me ernstig en zei: 'Als je niet bekeerd wordt, zal alles straks tegen je getuigen.'

Dat bracht me in zware strijd. Van mijn moeder kreeg ik een grote schaal fruit, maar ik durfde er niets van te gebruiken. Ik werd zo bezet met de liefde Gods, dat ik mocht geloven dat alles wat er op die schaal lag door de Heere Jezus voor mij verdiend was."

Ondertussen knapte Willem weer wat op. Zijn latere vrouw kwam hem elke dinsdagmorgen opzoeken. Samen spraken ze veel over hun zielenstaat.

Ds. Bogaard bleef zeven weken weg. Wel kwam de latere ds. H. Hofman om de veertien dagen op bezoek, maar Stoop sprak weinig. De genezing zette niet door, dus er werd een zuurstoftent voor hem gemaakt, die buiten in de zon geplaatst kon worden. "Ik was echter zeer verdrietig, want alles lag onder de vloek. Op een zondagavond zat mijn moeder bij me om me te troosten, maar ik zei: 'Laat me maar alleen.' Nauwelijks was mijn moeder weg of ik werd bepaald bij de doop van de Heere Jezus door Johannes de Doper. Toen werd ik bepaald bij het werk van een drie-enige God en daarin lag de gehele oplossing van mijn geval.

De volgende morgen kwam Hofman bij me en sprak zo minzaam over het volmaakte werk Gods en over de zeven pilaren in Spreuken 9: 1. Hij droeg me ook op in het gebed en legde me neer voor God. Na het "Amen" was er even stilte, want hij was vervuld van de Majesteit Gods en ik deelde daarin mee. Toen hij wegging, vroeg ik hem of hij ds. Bogaard van me wilde groeten. 's Middags kwam die predikant reeds en vroeg eerst wel driemaal of hij binnen mocht komen. Toen ik alles verteld had wat er na zijn laatste bezoek gebeurd was, begon hij zeer te wenen. Hij greep mijn hand en zei: 'Zullen we dan ook eens trachten in het gebed te gaan?' En wat 's morgens was gebeurd, gebeurde nu ook. O, wat was ik wonderlijk gesteld.

Nadien werd ik meer en meer bepaald en ingeleid in het offer en de arbeid van Christus. Dat bloed des Nieuwen Testaments kreeg zo'n waarde en betekenis. En ik mocht daarin betrokken zijn. Het was in die tijd of ik al mijn zonden mocht werpen op Christus. In die tijd ging het Heilig Avondmaal ook zo trekken, maar de trek naar het hemelleven was nog groter.

Die liefelijke gevoelens gingen echter over en ik schoot totaal ledig over. O, de kust in het gezicht gehad en zou ik nu in de branding stranden? Ik werd wel getroost, vooral in de kerk, maar ik voelde een gebrek dat zo groot was, dat niets mij kon vervullen."

Van de Breevaart

"Vele jaren heeft ds. Bogaard op dinsdagavond het Woord bediend in Hendrik-Ido-Ambacht. In 1927 werd H. Vlot uitgestoten tot het leraarsambt. Later heeft ds. Bogaard hem in Capelle aan den IJssel tot predikant bevestigd. In 1929 werd ook H. Hofman toegelaten. Deze is later bevestigd in Schiedam. Beide voorgangers gingen ook voor in Hendrik-Ido-Ambacht. Ze konden wat werk overnemen van de zeer druk bezette ds. Bogaard. Toen deze leraar ouder werd en niet meer naar 't Ambacht kon komen, namen Vlot en Hofman het over."

In april 1939 werd A. Bijkerk toegelaten om een stichtelijk woord te spreken in de schuurkerk. Hij werd vervolgens in Sliedrecht door ds. Bogaard als diens opvolger bevestigd.

"De grootste verandering in Hendrik-Ido-Ambacht was echter de bevestiging van G. van de Breevaart (1902-1974). Deze jeugdvriend van me is onder de prediking van ds. Bogaard in het hart gegrepen. Al in 1927 had hij van de Heere te geloven gekregen dat hij de gemeente van Hendrik-Ido-Ambacht zou mogen dienen in het leraarsambt."

Begin 1939 werd hij ook in het kerkbestuur gekozen. Op Oudejaars-avond 1940 sprak hij voor het eerst een stichtelijk woord. "Op 20 april 1942 is hij door de predikanten Vlot en Hofman (ds. Bogaard was in 1940 overleden) tot predikant bevestigd. Hij deed intrede met de woorden van 1 Korinthe 2: 1 en 2: 'En ik, broeders, als ik tot U ben gekomen, ben niet gekomen met uitnemendheid van woorden of van wijsheid, u verkondigende de getuigenis Gods. Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd.' Ds. Van de Breevaart mocht de gemeente tot zijn overlijden in 1974 dienen."

Wim, je hebt het land!

Willem Stoop had ondertussen een eigen tuinderij gekocht. "Mijn moeder drong erop aan. Vroeger had haar vader er nog getuind, daarna een broer en nu een neef, die hem van armoede moest verkopen. Ik had er bezwaar tegen om die tuin te kopen, want ik wilde zonder wereldse zorg leven. Liever wilde ik mijn leven lang knecht zijn dan ingewikkeld te raken in de zorgen van dit leven. Maar mijn moeder bleef aanhouden. Mijn oudste broer wist in Overschie een lening af te sluiten. De tuinderij zou bij afslag geveild worden. Mijn broer Servaas ging op 16 mei 1937 voor me naar de veiling. Hij vroeg me op hoeveel geld hij mocht afmijnen. Ik zei: 'Geen cent hoger dan 1700 gulden.' Hij begon te lachen en zei: 'Maar Wim, daar krijg je het nooit voor.' Maar ik bleef bij mijn woord. Toen hij wegging, ging ik het land in. In de eenzaamheid smeekte ik de Heere of Hij het wilde afbreken als het niet naar Zijn wil was. 's Avonds zat ik boven en toen werd er van beneden geroepen: 'Wim, je hebt het land!' De afslager was begonnen met 2500 gulden, maar had moeten zakken naar 1700 gulden. Servaas zat er echter gedachteloos bij. Wel vijfmaal riep de afslager het bedrag van 1700 gulden, toen zakte hij naar 1690 gulden. Mijn broer schrokop en riep: 'Mijn!'

Hij riep van schrik zo hard, dat hij een ander overtrof die ook 'Mijn!' riep. Zo werd het land op mijn naam gezet. Ik was blij, maar toch ook verdrietig. Twee dagen later zat ik erover te denken dat een voorwaarde bij de verkoop was dat de tuin eerst nog elf jaar gehuurd zou worden. Dus pas in 1948 zou ik kunnen gaan tuinen. Zou ik dan nog leven?

Ik werd echter bepaald bij de trouwe zorg Gods en kreeg te geloven dat ik niet zo lang zou hoeven te wachten. En hoewel ik me nog gescheiden van God voelde, mocht ik ook geloven dat God mijn God zou worden en dat ik met Thomas zou mogen zeggen: 'Mijn Heere en mijn God.'

Ik kreeg ook te geloven wie mijn vrouw zou worden, wat ik twaalf jaar eerder ook al te zien gekregen had. We hadden veel omgang met elkaar, maar ik durfde haar nooit te vragen, want ze was met veel ernst bezet over haar zielenstaat en ik was bevreesd haar daarvan af te trekken.

Terwijl ik zat te peinen, kwam mijn jongste zus het schuurtje binnen en zei: 'Maar Wim, wat zit je hier eenzaam! Moet ik een kopje koffie halen?' Ik stemde toe. Ze kwam een poosje bij me zitten en vroeg waar mijn gedachten zaten. Ik zei: 'Dat land dat voor me gekocht is en waar nog elf jaar huur aan verbonden is, dat zal ik gauw gaan bewerken. Ten tweede, je kent Annie Baas wel. Dat wordt mijn vrouw. En het grootste: God wordt mijn God.' Ze keek me verbaasd aan en zei: 'Je zit toch niet te dromen?' 'Nee', zei ik, 'die dingen worden zeker vervuld.'

's Maandagsavonds was ik aan het werk op het land. Ik hoorde iemand lopen en dacht: Dat is de man van wie ik het land gekocht heb. Het was zo! Hij vroeg of ik het land direct wilde overnemen. Ik zei: 'Als mijn vader het goedvindt.'

Vader kon me eigenlijk niet missen, maar wilde het niet tegenhouden. Ook een schuur, wat broeiramen, aardbeien, aardappelen en gereedschap kon ik overnemen. 's Avonds mocht ik het alles voor de Heere neerleggen. Het kwam mij voor er niet meer dan vijfhonderd gulden voor te geven. De volgende dag vroeg die man duizend gulden, maar ik durfde geen tien cent méér te geven dan me ingegeven was. Toen zei hij: 'Nou ja, als de zaak zo is, vooruit dan maar.'

Op maandagmorgen 1 juni om 5 uur ging ik in mijn eigen tuin aan het werk. Ik vroeg Annie Baas de aardbeien te komen plukken, maar zorgde ervoor niet samen met haar te werken.

Op een zaterdagmorgen was ze heel verdrietig. Haar broer, die kostwinner was, had verkering gekregen en haar vader verdiende maar net genoeg om de huishuur te betalen. Wat moest er nu van haar terechtkomen?

Het duurde nog vijf dagen voordat ik vrijmoedigheid kreeg om haar ten huwelijk te vragen. De jongen die bij me werkte liet ik eerder naar huis gaan en toen zei ik: 'Zeg Annie, ik heb twaalf jaar geleden gelooft dat jij mijn vrouw zou worden. Als jij het niet gelooft, zeg het me dan.'

Ze zei zeer kalm: 'Ik heb er mijn zondagse jurk voor meegebracht, want ik geloofde dat je het zou vragen en dat ik vanavond bij je moeder in huis zou zitten.' Zo zijn we aan elkaar verbonden geraakt, niet alleen voor de tijd, maar er was ook een band voor de eeuwigheid."

Een Voorbidder in de hemel

"In die tijd ging het slecht in de tuinderij. In 1938 had ik voortdurend tegenslag en tenslotte viel ook het grootste deel van de prinsessenbonen op de grond. Mijn vader had in al die jaren dat hij tuinder was nog nooit zoiets gezien. Wij wilden gaan trouwen, maar alles leek in duigen te vallen.

Maar de Heere maakte het wel. De bonenplanten gingen opnieuw bloeien en er kwam ook vrucht aan. Toen het tijd was om te plukken, had bijna niemand bonen meer en kon ik ze duur verkopen.

Op een maandagmorgen in datzelfde jaar gingen we ds. Bogaard vragen of hij ons huwelijk wilde bevestigen. Hij zei: 'Als ik genade van God krijg, zal ik het doen, maar anders niet.' Toen we in ondertrouw gingen, stuurden we hem een kaart, maar we werden niet afgelezen.

Donderdags vroeg ik hem of hij geen vrijmoedigheid had gekregen. Hij zei: 'Ik zal je volgende week tweemaal aflezen, voor en na de dienst.'

Het huwelijk werd bevestigd met de woorden van Mattheus 24:13: 'Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.' Die tekst werd zo ernstig verklaard, dat er van ons niets overschoot. Och, wat voelden we ons verdrietig. We kregen ook een heel goedkope Bijbel, terwijl mijn broer en zus Bijbels met koperen sloten hadden gekregen. Deze trouwdag zijn we ons leven lang niet vergeten. We trokken bij mijn schoonvader in. Mijn zwager was ook nog thuis. Ik durfde niet hardop in gebed voor te gaan, behalve als we 's avonds op de slaapkamer waren. Zo ging het leven verder, nu eens bemoedigd, dan weer veel strijd.

Op een keer durfde ik ook in de slaapkamer niet meer hardop te bidden. Mijn vrouw drong er zeer op aan en uiteindelijk heb ik het gewaagd. Maar wat deed ik daar een meevaller op! Toen ik mijn ellende de Heere bekendmaakte, was het alsof het dak van het huis ging en de Heere me toesprak: 'Simon, Simon, zie, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe; maar Ik heb voor u

gebeden, dat uw geloof niet ophoude; en gij, als gij eens zult bekeerd zijn, zo versterk uw broeders' (Luk. 22:31, 32).

Dat ging met zo'n kracht gepaard, dat ik kreeg te geloven dat ik een Voorbidder in de hemel had. Mijn ziel was zo overstelpt van die eenzijdige liefde. Ik kreeg Hem te zien met een oog des geloofs. De vastigheid die daarin was, kan ik niet beschrijven. Ik kreeg te geloven dat de Heere nog wat voor mij te doen had. Toen viel alles weg. Je kunt beter een Voorbidder in de hemel hebben dan de vriendschap van mensen."

Maar met dit alles was de leegte in mijn hart niet vervuld en was God mijn God nog niet. Maar God werkte door. Op zekere dag was het voor mij: Indien ik goddeloos ben, ik ontnem Hem niets, en ben ik rechtvaardig, ik geef Hem niets! Ik kreeg oog voor de Majesteit Gods en ik zag dat Hij altijd op Zijn eer aanwerkt. Hoe werd ik toen een huichelaar, want ik had ten diepste altijd mijn eigen zaligheid op het oog gehad. Hoe heb ik me toen verfoeid en me weg geschaamd voor de Heere.

Toen is er zo'n eerbied voor de Majesteit Gods in mijn hart gaan werken! Ik ben gaan bidden of de Heere Zijn eer van mij wilde vorderen. Dat heilige recht Gods kreeg ik in het diepst van mijn ziel lief. De Geest des oordeels en der uitbranding verteerde alles wat van mij was. Ik zag dat de staat van mijn hart een vervloekte staat was. Twee jaar heb ik toen met een gebogen ziel verkeerd onder de Majesteit Gods.

Op een zaterdagavond, toen we naar gewoonte naar vrouw De Waal gingen, werd ik bezet met de woorden 'Zo schik u, O Israë!, om uw God te ontmoeten' (Amos 4:12b). Het werd een treffen onder de Majesteit Gods. Ik gaf het de Heere voor eeuwig gewonnen wat Hij met me deed.

Toen ik zo was, toen ik zo mocht buigen onder God, kwam er een vrede in mijn hart die ik niet uit kon spreken. Het ging in het suizen van een zachte stilte. Ik werd bezet met die eeuwige gerechtigheid van Christus en die werd mij toegerekend. Alle pijlen van Gods toorn waren op Hem neergedaald en ik mocht schuilen onder Zijn vleugelen. God merkte me aan in Christus. Psalm 91 werd in mijn hart uitgesproken en ook de woorden van Micha 7: 18- 20: 'Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid, want Hij heeft lust aan goedertierenheid. Hij zal Zich onzer weder ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden dempen; ja, Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen. Gij zult Jacob de trouw, Abraham de goedertierenheid geven, die Gij onzen vaders van oude dagen af gezworen hebt.' Dat heeft diepe verwondering uitgewerkt, want nu leefde ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij heeft overgegeven."

De leegte vervuld

"T och werd ik weer leegte in mijn hart gewaar. Zoals de kerkvader Augustinus zegt: 'Ons hart vindt geen rust, totdat het rust in God.' De mens heeft zich uit de gemeenschap van God losgemaakt en om daar weer ingesloten te worden, is een nadere weldaad van God door de Heilige Geest nodig. Die leegte werd ik meer en meer smartelijk gewaar, totdat ik op een avond bezet werd met een drie-enig God. Met God de Vader, Die de Uitdenker was van mijn zaligheid. Met God de Zoon, Die dat verlossingswerk op Zich had genomen en uitgewerkt heeft. En met God de Heilige Geest, Die dat werk aan mijn hart kwam te verzegelen. Ik werd toen verplaatst in die nooit begonnen eeuwigheid en gelijk een beest afgaat in de valleien, alzo had mij de Geest des Heeren nu rust gegeven, rust in een drie-enig God. Ik was nu niet meer een vreemdeling of bijwoner, maar een mede-erfgenaar en een huisgenoot Gods."

Alle dingen zijn nieuw geworden

Stoop kan van zijn vrouw vertellen dat haar ziel in 1945 op krachtdadige wijze was gered. "Toen is ze met lijf en ziel eigendom van de Heere Jezus geworden. Het was begin maart, in de laatste oorlogswinter, toen alles raasde van de honger. Het was haar op een vrijdagmorgen zo benauwd dat ze tweemaal naar de tuin ging om het me te vertellen, maar ik was weg om een boodschap te doen. Toen ik thuiskwam, stond ze me op te wachten. 'Ik ben zo vreemd', zei ze. 'Al het oude is voorbijgegaan, ziet, alle dingen zijn nieuw geworden.' Ze ging vertellen hoe de Heere haar hart kwam

te wederbaren en haar zonden in de zee van eeuwige vergetelheid had geworpen. Daar was wel heel wat aan voorafgegaan.

Die avond wilde ze naar ds. Van de Breevaart om ervan te verhalen. Eerst hebben we onze knieën gebogen en toen ging ze weg, dwars door het weiland. Ds. Van de Breevaart was erg terneergedrukt door de omstandigheden van land en volk en sprak weinig. Het was al tegen acht uur toen hij zei: 'Nu Annie, heb jij nog wat te zeggen?' Ze mocht toen alles vertellen. Ze vergaten dat mijn vrouw om acht uur thuis had moeten zijn (dan begon de spertijd), maar de Heere verblindde de ogen van de vijand, zodat ze ongedeerd thuiskwam."

"In die dagen waren mijn ouders vijftig jaar getrouwd. Die morgen zei mijn vrouw: 'O man, ik zit zo vol! Ik zou voor koningen en keizers willen getuigen Wie God voor mij is.'

Wij aten 's middags thuis, maar gingen daarna weer naar mijn ouders. De burgemeester en zijn vrouw gingen net voor ons naar binnen. Mijn vrouw kwam naast de burgemeester te zitten. Het gesprek ging over de honger, vooral van de kinderen.

Na een poosje kon mijn vrouw niet meer zwijgen en zei: 'Ja, meneer de burgemeester, het is wel een tijd van honger en ellende, maar God doet toch nog wonderen, want de Heere doodt en maakt levend, Hij doet ter helle nederdalen en weder opkomen, want Hij heeft mij uit de dood weder gehaald.' In een vloed van woorden vertelde ze hem haar leven en wat God aan haar ziel gedaan had. Het werd doodstil in de kamer. De burgemeester zat met verwondering te luisteren. Ze sprak hem aan en zei: 'O meneer de burgemeester, als u dat nog eens ondervinden mocht voor uw eigen hart en leven, dan zou u niet alleen burgemeester zijn, maar ook burgervader. Maar zo u u niet bekeert, zal het Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn in de dag des oordeels.'

Het bleef stil. Even later nam de burgemeester vriendelijk afscheid. Buiten zei hij tegen zijn vrouw: 'Heb je ooit zoiets gehoord?' In die dagen hadden we elke avond het huis vol mensen, en hoewel het uitwendig een benauwde tijd was, kon het in huis en hart vredig zijn."

Tot het ouderlingschap geroepen

In de gemeenten in de groep-Sterkenburg/Stam wordt iemand alleen ouderling of diaken als een mannenvergadering (er zijn geen belijdende leden) zijn roeping overneemt. De overige kerkenraadsleden worden als bestuurslid gekozen, maar niet bevestigd. Willem Stoop werd de eerste ouderling van Hendrik-Ido-Ambacht.

"Op een zaterdagavond gingen we, als gewoonlijk, naar vrouw De Waal. Toen we thuiskwamen, werden mijn gedachten weggetrokken naar ds. Van de Breevaart. Ik zag hem in mijn geest van kamer tot kamer lopen en ik voelde dat dat was omdat hij alleen de zorg van de gemeente op zich voelde rusten. Toen werd ik ontroerd en werd er in beginsel wat van me gevraagd.

's Maandagsmorgens ontmoette ik de predikant en ik vroeg: 'Wat scheelde er zaterdagavond aan bij u?' Hij zei: 'Wat bedoel je?' Ik zei dat ik hem, in mijn geest, van kamer tot kamer had zien lopen. Hij zei: 'Ja, dat was zo, want, Wim, ik sta alleen. Ik heb geen geestelijke steun in de kerkenraad.' Daar liet hij het bij. Mijn gedachten vermenigvuldigden zich. Ik had er een jaar mee gelopen. Wie was ik om hem steun te geven? Het werd nood in mijn hart: aan de ene kant de onbekwaamheid, aan de andere kant de verantwoordelijkheid. Daar wist ik geen raad mee.

Ds. Van de Breevaart bediende enige tijd later het Heilig Avondmaal. In zijn nodiging zei hij: 'Doe de schoenen van uw voeten, want de plaats die gij betreedt, is heilig land, gelijk men leest van Jozua.' Toen werd ik gedrongen om me te ontdoen van alles wat van mezelf was en ben ik met heilige eerbied toegetreden tot de dis des verbonds. Toen ik daar zat en het brood me gegeven werd met de uitdrukking 'Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u verbroken is', werd ik zo ontroerd. De Heere kwam me daar af te zonderen en op te vorderen voor Zijn dienst. Hij sprak: 'Neem Mijn juk op u', en toen werd me een juk opgelegd, zoals we lezen van Jeremia. Ik kan niet uitdrukken hoe ik daar gezeten heb.

Thuisgekomen heb ik het mijn vrouw verteld, maar verder zweeg ik erover. Ik voelde me onbekwaam en riep maar: 'Heere, zend toch door de handen die Gij zenden zult, maar stuur mij toch niet.' Ik wilde alles van me afwerpen. Zo heb ik dagen gelopen. Ik wilde vluchten. Ik nam de fiets en ik ging

weg. Waar ik terecht kwam, kwam ik maar terecht. Ik kwam langs de begraafplaats en zei: 'Heere, als ik nu begraven lag onder die zoden, had ik hoop dat ik bij U zou zijn, maar wat U nu vraagt, dat kan ik niet.' Maar toen ik dat uitriep, kwam de Heere me met kracht op te vorderen voor Zijn dienst en alle tegenstand weg te nemen. Toen heb ik mijn hart en handen gegeven aan de Heere en ik ben dezelfde avond naar ds. Van de Breevaart gegaan. Daar heb ik mijn hart gelucht.

Na wat besprekingen met andere voorgangers is er een mannenvergadering gehouden op maandagavond 28 januari 1946. Toen ik me uitgesproken had, werd ik met algemene stemmen tot ouderling verkoren. De zondag daarop zou ik bevestigd worden. Ik heb het formulier wel twintigmaal gelezen. Maar voordat ik door de leraar bevestigd werd, werd ik inwendig door de Heere bevestigd. Toch kreeg ik in die week veel aanvechtingen van satan. Er werd me wijsgemaakt dat ik neuskanker zou krijgen als teken van Gods gramschap. Die plaag heeft maandenlang geduurd."

In de beproeving

Op 3 februari werd Stoop bevestigd. Ds. Van de Breevaart koos daarbij als uitgangspunt Jozua 1:5-9: "Wees sterk en heb goeden moed ... Alleenlijk wees sterk en heb zeer goeden moed ... Wees sterk en heb goeden moed."

"Toen de dienst afgelopen was, kwamen mensen me de hand drukken, maar ik was zo met ernst bezet, dat ik haast geen antwoord kon geven. 's Avonds, toen ik met mijn vrouw een gebed deed, heb ik de Heere mogen bedanken, niet voor mezelf, maar omdat er nog wat te doen was in Zijn wijngaard. Maar ik voelde ook dat als de mensen in 't Ambacht het niet ter harte zouden nemen, het eens van hun hand geëist zou worden. In mijn gedachten was de roeping van Ezechiël, over de rol die hij eten moest.

Er is daarna een zeer donkere tijd voor me aangebroken. De strijd werd zo groot dat ik al mijn kracht verloor en niet meer in mijn tuin kon werken. De twee opgroeiende jongens die ik in dienst had, deden het werk wel, maar ze konden nog niet zelfstandig werken, dus er kwam van de vijfhonderd ramen met peen die ik had gezaaid niets terecht. De tuin was een wildernis. Mijn vingers gingen verlammen en in mijn hart was het donker als de nacht. Mijn vrouw moest, met een hart vol zorg en verdriet over mij, het grootste deel van haar tijd in de tuin doorbrengen om te redden wat er te redden viel. Dit duurde tot op een dinsdagmorgen, 3 juli 1946. Ik liep door de tuin naar mijn vrouw, met bezwijkende knieën, om lucht te geven aan mijn benauwdheid. Maar zij kon me ook niet helpen; ik bezwaarde haar nog meer. Dat duurde tot 10 uur. Toen ging een gebed in mijn hart werken uit Jesaja 46, dat door lucht en wolken drong. Daar ontsloot zich de hemel en ging de Heere zweren bij Zijn eeuwig zoen- en zoutverbond. Ik werd zo overgoten door de liefde Gods, dat ik in elkaar zakte, want mijn broze lichaam kon het niet verdragen. Het gebed rees of ik bij Hem mocht komen, maar de Heere sprak dat mijn tijd er nog niet was. Maar ik heb toch de kroon aan het eind van de reis zien hangen.

Toen kwam de vraag in me op waarom ik die duisternis en strijd had moeten ondervinden. De Heere ging met me aan het handelen: hoe de Heere Jezus, na gedoopt te zijn en nadat de Heilige Geest op Hem kwam in de gedaante van een duif, in de bekwaammaking voor Zijn werk, door diezelfde Geest weggevoerd werd in de woestijn om van de duivel verzocht te worden, opdat Hij degenen die verzocht werden, te hulp kon komen. Zo was het ook voor mij nodig geweest, omdat ik weleens mensen zou ontmoeten die in banden en verdrukking zouden verkeren en opdat ik ze tot een hand en een voet zou mogen zijn.

Zo kwam ik in een heel andere stemming. Ik kon mijn pad weer gaan, ziende op Hem Die voorgegaan was. De woensdag daarop heb ik, voordat ds. Van de Breevaart ging preken, mijn hart gelucht voor de lessenaar. Maar hoewel er inwendig uitkomst was gekomen, waren mijn krachten nog te gering om te werken. Ik had ook elke dag zware hoofdpijn. Mijn vrouw moest dagelijks de tuin in. Diezelfde week, op vrijdag, kreeg ik met haar te doen, maar ik geloofde ook dat het een zeer lichte verdrukking was, die haast voorbij zou gaan. 's Avonds vroeg ik haar of ze het niet erg vond. 'Och nee', sprak ze, 'want het is maar een zeer lichte verdrukking.' Het waren dezelfde woorden. Ze klaagde ook nooit.

In september (1946) waren de jongens in mijn tuin eens bezig om peen te bossen. Toen ik erbij stond te kijken, probeerde ik ook een bos te maken, maar het lukte niet. Toen werd ik erg mistroostig en op een afstand ging ik zitten treuren. Ik kreeg echter de gelegenheid om mijn nood de Heere bekend te maken en het woord werd waar: 'Eer zij roepen, zo zal Ik antwoorden' (Ies. 65:24m). En: 'Zie, Ik zal haar de gezondheid en de genezing doen rijzen' Oer. 33:6a). Daar was zoveel kracht bij, dat ik tegen mijn vrouw zei: 'Vrouw, ik word weer beter en ik ga morgen aan het werk.' Ze keek me verbaasd aan en ik voelde dat ze dacht: We zullen het maar afwachten.

De volgende morgen ging ik heel voorzichtig weer aan de slag. De Heere heeft Zijn Woord bevestigd, want toen het herfst werd, was ik aan het peen breken. Kisten die zeker dertig kilo wogen, kon ik oppakken en tienhoog wegzetten. Ik was er zo blij mee dat ik zei: 'Nu vrouw, kijk eens, één, twee, drie', en ik pakte zo'n kist op en gooide hem als een veertje weg."

De Springader des levenden waters verlaten

"Bijzonder werd ik bepaald bij de nood van land en volk. Op een Goede Vrijdagavond mocht ik met heilige vrijmoedigheid deelnemen aan het Heilig Avondmaal. Wat kan dat groot zijn, als je als een onwaardige zondaar ingesloten wordt in de dood des Heeren en daarin aangemerkt mag worden als een waardige disgenoot. Waar Hij Zich om onzentwil heeft overgegeven en waar je in die grote nalatenschap mag delen als een zeker bewijs van de eeuwige erfenis.

Zo heb ik daar gezeten in heilige verwondering. Op eerste paasdag was ik met innerlijke vreugde vervuld. Mijn ziel was als een gewaterde hof. Maar eer het avond was, werd ik bezet met vrees. Dat duurde tot donderdag en toen werd het me zo bang, dat ik niet wist waar ik blijven moest. Ik werd bepaald bij: 'Want Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden' (Jer. 2:13). Toen opende de Heere mijn ogen voor de staat van ons land, ons volk en onze kerk, hoe diep alles verzonken was. Daar werd ik middenin geplaatst, want ik was ook een inwoner van dat land. Van koningin tot bedelaar liggen we onder die schuld.

Toen zijn mijn ingewanden ineengekrompen. De Heere liet me zien dat Hij Zich zeer vertoornde. De smart die ik toen voelde, kan ik niet beschrijven, want we hebben God op het hoogst misdaan. Toen heeft de Heere me het oordeel laten zien dat ons land en volk te wachten staat.

Op een keer was ik aan het werk, zeer bedrukt. Ik werd bepaald bij de rechtvaardigheid Gods: 'Zwijg, want zij waren niet om des HEEREN Naam te vermelden' (Amos 6: 1 0). Zo gingen weken voorbij. Ook ds. Van de Breevaart kon me niet troosten.

Als ik naar de kerk ging, waar ik altijd voorlas, was het alsof de Heere me weg zou stoten. Als er werd gezongen 'Wat vreê heeft elk die Uwe Wet bemint', sprak ik in mijn hart: 'Wat vrede? De kroon is van ons hoofd gevallen en de kroon van Christus ligt ter aarde neergesmeten.' Dus ik zong nooit mee. De Heere kwam me alles te ontnemen: mijn kindschap, mijn ouderlingschap, er schoot een gans ontledigd mens over. Ik zei ook dat ik niet zou kunnen deelnemen aan het Heilig Avondmaal dat ds. Van de Breevaart wilde houden.

Maar de volgende morgen, de dag vóór de bediening, werden mijn ogen geopend voor die lijdende Borg. Er werd in mijn hart gesproken: 'Ik geef Mijn rug dengenen, die Mij slaan, en Mijn wangen dengenen, die Mij het haar uitplukken' Ges. 50:6a). Het was: 'Volg Mij.' O, het was als of ik die Borg, Die de smaadheid Zijns volks op Zich genomen had, vooruit zag gaan en een pad zag maken om Hem te volgen. Toen werd er een weg gebaad voor het Avondmaal met de woorden 'Zo laat ons dan tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, Zijn smaadheid dragende' (Hebr. 13:13).

In de kerk sprak de predikant de volgende morgen in zijn woord vooraf over de duif in het verborgene van een steile plaats. Ik was zo'n duif en kon aan de eerste tafel niet aangaan. Toen de tweede tafel geopend werd, ging de Koning in mijn hart met kracht aan het nodigen: 'Sta op, Mijn vriendin, Mijn schone, en kom.' Daar ging zo'n kracht vanuit, dat ik direct opstond en aanging. Terwijl ik aanzat, werd ik bediend door Hem Die Zijn leven gegeven had voor Zijn schapen. Ik werd ingeleid in de borgtochtelijke arbeid van Zijn lijden en sterven. Toen ben ik wel ondersteund, maar ik was nog niet uit de banden.

Tenslotte liep alles op een eind. Ik kon niet meer bidden. Maar op een vrijdagavond werd ik bezet

met de Majesteit Gods. Die kwam mijn gedachten weg te nemen en het Zijne op te sluiten in het heilig duister. Ons kamertje, waar we op de knieën lagen, was bezet met de Majesteit Gods, zodat mijn vrouw zei: 'O man, wat is dat wonderlijk hier.'

De volgende morgen vroeg ik de Heere wat er van ons land en volk zou worden. Toen sprak Hij dat Hij tot Zijn land en volk van vrede zou spreken, maar ik begreep dat niet. De volgende morgen in de consistorie, toen ik de kerk zou binnengaan, werd ik opgevangen door een bevredigd God, Die me kwam te herstellen in mijn kindschap en mijn ambt.

O, wat was ik wonderlijk gesteld. In de kerk las ik Psalm 85: 1 voor: 'Gij hebt Uw land, O Heer', die gunst betoond .. .' Ik kan niet anders zeggen dan dat alles mij daar ontviel en ik terecht kwam in een zee van eeuwige liefde. Ik moest steeds stoppen met voorlezen. Elke regel werd een daad in mijn hart.

Na de wet las ik Jesaja 54, maar ik zag nauwelijks kans om het te doen, want het werd aan mijn hart bevestigd. Er werd gepreekt over de verzen 7-10: 'Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen .. .'

Terwijl erover gesproken werd, werd het kabinet van de eeuwige verbondsliefde voor mijn hart geopend. De Heere kwam met me te handelen uit Zijn eeuwig verbond en Zijn raadsbesluit omtrent land en volk. Ik kreeg te geloven dat er verwachting was voor onze nakomelingen. O, wat is er toen een verwachting in mijn hart gevallen omtrent de God des eeds en des verbonds.

Toen ik huiswaarts ging, sprak de Heere in mijn hart: 'Gij hebt u vorstelijk gedragen, en hebt overmocht.' De volgende morgen was ik zeer verwonderd, want ik had in geen zes maanden mijn ogen hemelwaarts kunnen richten, maar dat was weggenomen. Terwijl ik zo stond, ging de hemel zich ontsluiten. De Heere verblijdde Zich in Zijn werken. Het was voor mij alsof de hemelklokken gingen luiden. Er was een blijdschap in mijn hart die ik nooit gekend had. Er was verwachting dat er een overblijfsel zou blijven naar de verkiezing der genade.

Toen gingen er verborgen dingen in mijn hart werken omtrent de toekomst, maar die kan en wil ik niet beschrijven, want het zijn verborgenheden Gods.

Misschien denkt u: Vloeit u nu niet wat door? Ik antwoord met een volkomen hart: Nee. Ik liep als een kind aan 's Vaders hand. Die het vatten kan, die vatte het.

Maar ik kwam weer terecht op deze zwarte aarde en ik dacht dat alles bedrog was, want alles bleef hetzelfde. De kerk was nog verbrokkeld en de zondagsontheiliging ging door. Maar ik werd gewaar dat de kerk in handen van de grote Zerubbabel is. Toen is er toch verwachting gekomen voor ons arm geslacht, hoewel de Heere zeker met Zijn oordeel en gericht zal komen. O, dat we toch een verbergings zouden zoeken tegen de hagel en de vloed van de toorn Gods."

"In de dagen dat het zo donker was, bleven vele vrienden weg. Alleen ds. Van de Breevaart, ds. Hofman en een nu reeds lang ingezamelde vriendin, Christina Biesbroek, hebben altijd meegeleefd. Maar na die tijd kregen we veel volk in huis.

Er zijn er zoveel die ik liefgehad heb al ingezameld in die eeuwige tabernakelen. Het gebeurde in 1976 dat ik een boodschap moest doen in Dordrecht. Op de terugweg ging het zo trekken naar Boven. Wat moet het wel zijn om eens van het vreemdelingschap verlost te worden om bij de Heere te mogen zijn en om hen die ik gekend heb weer te zien!"

De jaren nadien ...

" Deze vijftig jaren als ouderling heeft de Heere mij verdragen. De tijd gaat zo hard, mijn om- en afzwerfingen van de Heere zijn vele, maar de Heere is Dezelfde gebleven. Die getrouwe God heeft me in alles bijgestaan.

Een van mijn zielsvrienden, ds. Van de Breevaart, overleed op 14 mei 1974. Tijdens zijn smartelijke ziekte heb ik geprobeerd hem in alles bij te staan. Tot zijn laatste ademtocht heb ik bij hem mogen zijn. De laatste dinsdagmiddag vroeg hij me met hem te zingen uit Psalm 84: 'Want God, de HEER', zo goed, zo mild ... ' Toen we kwamen bij 'Hij zal hun' t goede niet in nood onthouden, zelfs niet in den

dood', stak hij beide handen op. Nadat we op zijn verzoek met hem gebeden hadden, is hij zachtkens in de Heere ontslapen."

In 1976 werd ds. A. de Waard de nieuwe herder en leraar van Hendrik- Ido-Ambacht. Deze werd daarmee weer lid van de kerkenraad waarvan hij in de jaren 1951-1967 ook al deel had uitgemaakt, eerst als bestuurslid en vanaf 1962 als ouderling. Van 1967-1976 had hij in Alblasterdam gestaan, eerst als lerend ouderling en vanaf 20 september 1968 als predikant. "Met ds. De Waard was ik eens geestes. Ik was met geestelijke banden aan hem verbonden. Hij overleed op 27 februari 1984." Daarna werd de gemeente van 25 september tot 7 november 1986 gediend door ds. A. Kot, die eerder predikant was geweest in de Vrije Hervormde Gemeente van IJsselmuiden (1971-1979) en de Vrije Oud Gereformeerde Gemeente te Rijssen (1979-1986). Kort na zijn bevestiging in 't Ambacht openbaarde zich een ernstige ziekte, waaraan hij enkele weken later op 68-jarige leeftijd overleden is.

Terugblik

"Anno 1995 nemen mijn krachten af', zegt Stoop. "Daardoor kan ik 's zondags niet meer opgaan naar Gods huis. Ik heb vrijmoedigheid gekregen om mijn levensweg te laten beschrijven, ook voor de gemeente. Ach, mochten we met elkaar die plaats innemen: 'Wij hebben God op 't hoogst misdaan ... ' Het is een terugblik met vele tekortkomingen aan de Heere en ook aangaande de gemeente, ja, alles tekort.

Vaak ben ik vervuld met heimwee als ik denk aan de dagen van ouds, aan de gezelschappen, vooral na het bedienen van het Heilig Avondmaal des Heeren. Wat was er een onderlinge liefde. Wat zijn er daar al veel van ingezameld!

Zie ik terug op de huisbezoeken (vroeger veelal met mijn overleden zwager, Jan den Oudsten), dan is het toch altijd, al was het in alle gebrek, de liefde van mijn hart geweest, en dat is het nog, om elkaar mee te trekken op reis naar de eeuwigheid. Het is de Heere bekend of er nog meegegaan zijn. En wat de kerkstaat betreft, de breuk die ik destijds persoonlijk ingeleefd heb, moet ik nu in bittere smart ervaren, met de bede of het de Heere believen wil orde op zaken te stellen.

Ik mag weleens zien op de onveranderlijkheid van het Wezen Gods, gelijk geschreven staat: 'Ik, de HEERE, word niet veranderd; daarom zijt gij, O kinderen Jakobs, niet verteerd.'

Gods onderhouding is nog zo groot over mij. Na het overlijden van mijn vrouw mag ik in liefde samen met mijn dochter optrekken, in redelijke gezondheid. Groot was ook het verlies van mijn schoonzoon, die dit moeitevolle leven getroost heeft mogen verlaten.

En als ik bij tijden op dat toekomstige mag zien, al heb ik soms veel strijd en aanvechtingen, dan kan het hemelleven zo gaan trekken. Dan verlang en wens ik met de verlostte schare mee te doen: 'Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht; Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht' (Ps. 89:8).

O, wat zal het zijn de strijdende Kerk te verlaten en te mogen komen in de triomferende."